

ÖĞRENCİ

ADI:

SOYADI:

SINIFI:NO:

**ESKİŞEHİR İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ
2023-2024 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ 12. SINIFLAR
1. DÖNEM 1. YAZILI ÖRNEK SORULARI**

Okulunuzun Adı

CEVAP ANAHTARI

4. İlk örneklerden günümüze Türkçenin önemli sözlükleri**1. Aşağıda verilen sözlüklerin yazarlarını karşlarına yazınız. (5 x 2 = 10 puan)**Muhâkemetü'l-Lugateyn: **Ali Şîr Nevaî**Divanü Lügâti't-Türk: **Kâşgarlı Mahmud**Kamus-ı Türkî: **Şemseddin Sâmî**Lügat-i Naci: **Muallim Naci**Lehçe-i Osmani: **Ahmed Vefik Paşa****2, 3, 4 ve 5. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.**

Kimi insan para pul budalası olur, kimisi keşif ve icat meraklısı, bazısı da müzik âşığı... Deli Davut ise adalar kara-sevdalısıydı. Denizin bu deli divanesinin gözünde hep adalar tüter, adalar titrerdi. Tanyeri ağarırken "Adalarla birlikte uyanacağım" diye, çok geceler göz yummazdı. Gecenin loşluğuyla örtülü duran deniz, hâlâ rüyasına dalgın, derin derin uyurken, tan ışığını yüksekte kapalı adalar, Arşipel'in o kopkoyu çelik mavisinde sanki şafak parçaları imişler gibi parlarken ve Deli Davut'a ta uzaktan göz kırparak koyunlarında bir yeni gün daha yaşayacağını ona, gün doğmadan müjdelilerdi. Bunu gören Davut, dünyaya yeni gelmişe dönerdi. Kuş uçmaz, kervan geçmez dağ başlarında gerili duran telgraf tellerine rüzgâr değince, tellerin uzun uzun inlemesi gibi Davut'un da gönlü titreye titreye, ışığa ve açıklıklara uyanır; gözleri, yüreğini buran sevinçle harlardı.

İşte o zaman, artık içi içine sığmayan Davut, limanda uyuyan kayığının demirini hırçın hırçın koparıp fırlatır ve adından da, sanından da, özel kişiliğinden de kopup gitmekte olan kayığı kadar özgür, Neptün'ün Anfitrit'e bağırın sesinin hızıyla adalara doğru atılır ve Arşipel'in cam mavisine dalgalarının uçuşan yelelerine, uzun bir bayrak, bir fors gibi yapraklanan gülüşünü katardı.

A.2.3. Metnin tema ve konusunu belirler.**2. Verilen hikâyenin konusunu yazınız. (10 puan)**

Deli Davut; deniz sevdalısı, adalar sevdalısı bir adamdı. Diğer insanlar gibi para pul, keşif ve icat ya da müzik âşığı değildi. Bu metinde Deli Davut'un adalar ve deniz sevgisi betimleyici ifadelerle anlatılmıştır.

A.2.8. Metinde anlatıcı ve bakış açısının işlevini belirler.**3. Metnin anlatıcı ve bakış açısını belirleyiniz. (2 x 5 =10 puan)****Hâkim (İlahi/Tanrisal) Bakış Açısı****Üçüncü Tekil (O) Anlatıcı****A.2.10. Metnin üslup özelliklerini belirler.****4. Metnin üslup özelliklerini yazınız. (10 puan)**

Öznel bir üslubun ön plana çıktığı metinde anlamın kapalılığına önem verilmiştir. Anlam kapalılığını sağlamak için deyimlerden, sıfat tamlamalarından, söz sanatlarından ve betimlemelerden yararlanılmıştır. Anlamı kuvvetlendirmek için Deli Davut'un deniz ve adalar sevgisini; başka insanların nelere merak saldığı ile karşılaştırarak vermiştir. Lirik duyguların önemli yer kapladığı metinde yazar yoğun bir anlatımı tercih etmiştir.

A.2.1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder.

5. Yukarıdaki paragrafta geçen altı çizili geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını yazınız. (5 x 2 =10 puan)

Keşif: Var olduğu bilinmeyen bir şeyin ortaya çıkarılması

Göz yummazdı: Hoş görmemek, başışlamamak.

Kuş uçmaz, kervan geçmez: Kimsenin uğramadığı ıssız ve sapa

Harlardı: Birden öfkelenerek bağırarak, birine çıkışmak; ateş için kuvvetlenmek, harlı bir biçimde yanmak

İçi içine sığmayan: Telaş, sabırsızlık, coşkunluk göstermekten kendini alamamak.

A.2.14. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

6. Cumhuriyet Dönemi yazarlarından. Birçok türde eser veren yazar, edebiyatımızda hikâyeleriyle tanındı. Bireyin iç dünyasını ayrıntılara önem vererek anlatırken Anadolu insanının derinliğini modern çağa yönelik eleştirileriyle birlikte yansıttı. Türk edebiyatında özellikle hikâye alanında Türk toplumunun yaşadığı toplumsal değişim ve dönüşümü konu edinerek yaşadığı toplumun insan ilişkilerini eserlerinde konu edindi. "Uzun hikâye" tarzıyla edebiyatımızda kendine has bir yer edindi. Yazarın Ortadaki Adam, Yoksulluk İçimizde, Uzun Hikâye, Gönül İş, Yokuşa Akan Sular eserlerinden bazılarıdır.

Bu metinde söz edilen yazar kimdir? (10 puan)

Mustafa Kutlu

3. Dilin tarihî süreç içerisindeki değişimini etkileyen sebepler

7. Dilin tarihî süreç içerisindeki değişimini etkileyen sebepler nelerdir, yazınız. (5 x 2 =10 puan)

Kültürün Dile Etkisi

Coğrafyanın Dile Etkisi

Dinin Dile Etkisi

Teknolojinin Dile Etkisi

Siyasal Yaşamın Dile Etkisi

A.2.16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar

8. Ne zaman ona doğru elimi uzatsam elim boşlukta kalıyor () Her günüm cuma oluyor. Her cuma ona selamımı gönderiyorum. Yılmadan () yılmınlığa düşmeden. Boşluğa bırakılmış bir selam gene de muhatabını bulur mu diye kaygılandığım olmuyor değil. Ancak ben, bana düşeni yapıyorum. Bana düşen ona selamımı göndermek.

Bu sabah karşılaştım onunla.

Arkamdan, duyulmayacak kadar uzak bir fısıltı () bu fısıltıyı ancak bir kedi işitebilir () bir de kulak zarı onun sesine ayarlanmış olarak duran aşığın kulağı...

() Merhaba.

Parçada ayraçlarla belirtilen yerlere sırasıyla hangi noktalama işaretleri getirilmelidir? (5 x 2 =10 puan)

(.) - (,) - (,) - (,) - (-)

A.2.13. Metni yorumlar.

9. “Babam kızmış, kapının sürgüsünü gene sürdürmüştür anneme. Otele gitsem. Ömrümde giremedim, gıcirtılı, esnedi esneyecek gibi duran kapısından içeri. Yıllardır da geçerim önünden. Ne zaman gelecektim sanki. Yatağımı, evimi severdim şimdiye kadar; oda demeli, oda demek daha doğru olur. Odamı, yalnız odamı severdim. Ondan da soğuttular sanki beni. Garip olacak, kılığım da pek uygunsuz, aldırma. Kapı sürgülü olsa bile bodrum penceresinden girerdim.

Metinde kısa cümlelere fazla yer verilmesi metnin dil ve anlatımını nasıl etkilemiştir? (10 puan)

Metni daha yalın ve akıcı hale getirmiştir. Yargıların kısa ve net olduğu ifade edilmiştir. Böylece metin yoğunluktan arındırılmış, verilmek ve anlatılmak istenen mesaj doğrudan ifade edilmiştir.

A.2.16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

10. Aşağıda verilen cümlelerdeki yazım yanlışlarını düzelterek yanlarına yazınız. (5 x 2 =10 puan)

- Yapacağımız işleri hemen emir etti. : **Yapacağımız işleri hemen emretti.**
- Bir kaç öğrenci, sınıfın düzenini sürekli bozuyor. : **Birkaç öğrenci, sınıfın düzenini sürekli bozuyor.**
- Bir damla göz yaşı döktüğünü görmek istemiyoruz. : **Bir damla gözyaşı döktüğünü görmek istemiyoruz.**
- Nöbetçi öğretmen, öğrencileri 2'şer 2'şer gruplandırdı. : **Nöbetçi öğretmen, öğrencileri ikişer ikişer gruplandırdı.**
- 13:00'da öğle yemeği molasına çıkacağız. : **13:00'de öğle yemeği molasına çıkacağız.**